

Meddelande om hållbar utveckling inför Rio +20

Utrikesdepartementet

2011-07-25

Dokumentbeteckning

KOM (2011) 363

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén. Rio +20: mot en grön ekonomi och bättre styrning.

Sammanfattning

Meddelandet presenterar kommissionens ståndpunkter och förslag inför FN:s konferens om hållbar utveckling (*United Nations Conference on Sustainable Development* även kallad Rio +20). Det ger en överblick av kommissionens syn på substansfrågor och möjliga åtgärder som grund för EU:s positioner inför konferensen.

Sverige välkomnar meddelandet. Rådsslutsatser inför Rio +20 förväntas tas i miljørådet i oktober 2011.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen antog meddelandet den 20 juni 2011 inför FN:s konferens om hållbar utveckling som ska äga rum i Rio 2012. Meddelandet presenteras som ett underlag inför fortsatt dialog med EU:s institutioner, FN:s medlemsstater, civila samhället och näringslivet.

FN:s konferens för hållbar utveckling ska hållas i Rio de Janeiro 4-6 juni 2012, tjugo år efter det att FN:s konferens om miljö och utveckling (UNCED) hölls 1992 i Rio de Janeiro. Rio +20 ska enligt FN:s generalförsamling resultera i ett fokuserat politiskt dokument och målet med konferensen är att:

- säkra förnyat politiskt engagemang för hållbar utveckling,
- utvärdera resultat och brister som återstår i genomförandet av överenskommelser från tidigare toppmöten om hållbar utveckling
- ta upp nya framträdande frågor och framtida utmaningar.

Teman för konferensen är *grön ekonomi inom ramen för hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning* samt det *institutionella ramverket för hållbar utveckling*. Konferensen, inklusive förberedelseprocessen, bör enligt FN:s generalförsamling sträva efter en balanserad integration av ekonomisk och social utveckling samt miljöskydd, eftersom dessa är samstämmiga och ömsesidigt stödjande dimensioner av en hållbar utveckling.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen konstaterar inledningsvis i meddelandet att det trots vissa framsteg återstår mycket arbete för att hantera de brister som finns i genomförandet av överenskomna åtgärder och framtida utmaningar inom hållbar utveckling. Meddelandet betonar att hållbar ekonomisk tillväxt ska främjas och att omställningen till en grön ekonomi är ett centralt steg mot att uppnå hållbar utveckling.

Som ramverk för att åstadkomma en övergång till en grön ekonomi lyfter kommissionen fram nedanstående:

- 1) Följande områden nämns som viktiga för att bevara miljön och samtidigt minska fattigdom, skapa nya arbetstillfällen samt ekonomisk tillväxt: vatten, energi, marina tillgångar, jordbruk, skogsbruk, ekosystem och biologisk mångfald, avfall och återvinning.
- 2) Följande ekonomiska styrmedel är centrala verktyg för en övergång till grön ekonomi: miljöskatter, borttagande av subventioner med negativ miljöpåverkan, mobilisera offentliga och privata finansiella resurser, stimulera gröna innovationer, främja miljövänlig teknik, utveckla s.k. grön kompetens. Rio +20 bör enligt kommissionen även främja nya sätt att mäta utveckling som inkluderar miljömässiga och sociala dimensioner och därmed kompletterar BNP.
- 3) Kommissionen anser att det institutionella ramverket behöver stärkas, fr.a. inom FN. Därtill bör även kunskapen om och integrering av hållbar utveckling i FN:s arbete på landnivå stärkas. Främjandet av synergier mellan internationella miljökonventioner bör enligt kommissionen ske för att öka

samordningen och möjligheten till översyn. Ett starkare deltagande och engagemang från den privata sektorn och det civila samhället efterfrågas av kommissionen.

Kommissionen önskar att Rio+20 resulterar i följande:

- 1) En bred politisk uppslutning kring en gemensam, ambitiös vision och mål vad gäller hållbar utveckling.
- 2) Specifika åtgärder på internationell, regional och nationell nivå i en färdplan för grön ekonomi (*Green Economy Roadmap*). Färdplanen ska bygga på existerande initiativ och respektera nationella skillnader.
- 3) Förslag på politiska angreppssätt och goda erfarenheter från regional, nationell och lokal nivå.
- 4) En mekanism för att främja och övervaka social och miljömässig utveckling.

Enligt kommissionen bör internationella partnerskap kring t.ex. vatten, förnybar energi och energieffektivitet stärkas vilket kan ske genom en rad existerande initiativ. Främjandet av ett hållbart jordbruk, tryggad livsmedelsförsörjning och hållbar markanvändning kan ske genom att bl.a. bekämpa ökenspridningen och samarbeta kring hållbar konsumtion och produktion av livsmedel. Likaså bör samverkan för ett hållbart skogsbruk främjas och goda erfarenheter finns i kommissionens handlingsplan för skogslagstiftningens efterlevnad samt förvaltning och handel (FLEGT) respektive REDD+ initiativen som har lanserats för att motverka avskogning och för att stödja ett hållbart skogsbruk i utvecklingsländer. Kommissionen föreslår ett starkare åtagande för att skydda den marina miljön och haven genom att fler länder ratificerar havsrättskonventionen (UNCLOS). Därutöver framhävs vikten av ett rättvist nyttjande av havets resurser och ett starkare skydd av havsmiljön. Kommissionen skriver även i sitt meddelande att tiden är mogen för en starkare och mer robust kemikaliereregim. Ovanstående utmaningar kräver enligt kommissionen ett fördjupat vetenskapligt och tekniskt samarbete.

Rio +20 bör enligt kommissionen uppmuntra till att fler länder handlar med utsläppsrättigheter. Vikten av att fasa ut miljöskadliga subventioner nämns också i meddelandet. Kommissionen föreslår att incitament bör skapas för att främja privata investeringar och initiativ, bl.a. lyfts grön teknologi fram. Grön kompetens bör främjas genom utbildningsprogram inom prioriterade områden såsom energi, jordbruk, byggnadsindustri, hantering av naturresurser, avfall och återvinning. Inom ramen för detta bör fokus ligga på vidareutbildning av människor, fr.a. ungdomar.

Kommissionen anser att det institutionella ramverket behöver stärkas. En reformering av FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) och FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) nämns som två alternativ för att stärka styrningen av hållbar utveckling. Det betonas att förbättringar i de flesta fall kan göras inom befintliga mandat. Kommissionen föreslår också att FN:s miljöprogram (UNEP) stärks genom att FN:s medlemsländer uppgraderar det till ett fackorgan. Därtill bör alla relevanta FN-organisationer lägga mer tyngd på hållbar utveckling i sina program. Kommissionen vill påskynda arbetet med att samordna multilaterala miljöavtal för att effektivisera genomförandet av miljökonventioner.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet får i sig inga konsekvenser för svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet medför inga omedelbara budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande.

Regeringen anser att de tre dimensionerna - den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga - av hållbar utveckling ska behandlas som integrerade på konferensen.

Regeringen välkomnar att kommissionen belyser en rad viktiga områden och föreslår åtgärder som bidrar till en hållbar utveckling. Regeringen ser positivt på att kommissionen lyfter fram vikten av ekonomiska styrmedel och incitament för att nå en hållbar utveckling. Därtill är det angeläget, att som kommissionen lyfter fram, främja utvecklingen mot en grön ekonomi bl.a. genom s.k. grön kompetens och gröna arbetstillfällen, i synnerhet för ungdomar. I sammanhanget är det viktigt att se till ekonomin som helhet och att en övergång mot en grönare ekonomi kommer innebära att arbetstillfällen försvinner i vissa sektorer medan andra tillkommer. Regeringen instämmer i kommissionens förslag att incitament bör skapas för att främja privata investeringar och välkomnar att frågor om grön teknologi lyfts fram.

Regeringen anser att det i denna process är viktigt att tidigt involvera den privata sektorn.

Regeringen instämmer i att det institutionella ramverket för hållbar utveckling behöver stärkas. I sammanhanget framhåller kommissionen att kunskapen om och integrering av hållbar utveckling i FN:s arbete på landnivå bör stärkas, vilket är en prioriterad fråga för regeringen. Ytterligare centrala frågor för Sverige som meddelandet belyser är bättre samverkan mellan miljökonventioner och behovet av att stärka FN:s miljöprogram, UNEP. Regeringen ser liksom kommissionen positivt på ett engagemang från privata sektorn och det civila samhället inför och under Rio +20.

Hållbar utveckling förutsätter respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och marknadsekonomi. Regeringen anser även att den sociala dimensionens betydelse för hållbar utveckling bör framhållas. Givet den snabba urbanisering som sker globalt utgör städernas roll i ekonomisk utveckling, fattigdomsminskning och riskhantering en viktig faktor. Tillgången till vatten, sanitet, energi och livsmedel är andra centrala områden.

Regeringen agerar för att EU ska verka för ett brett samförstånd med olika länder och grupper av länder kring möjliga resultat av konferensen.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Kommissionens meddelande mottogs preliminärt positivt i arbetsgruppen för internationella miljöfrågor. Flera länder pekade dock på en obalans mellan konferensens två teman med övervikt för grön ekonomi vis-à-vis det institutionella ramverket för hållbar utveckling. Därutöver ansågs den sociala dimensionen inte ha getts tillräckligt med utrymme.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inga officiella ståndpunkter från institutionerna är kända..

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har varit på bred offentlig konsultation med civila samhällets organisationer, biståndsorganisationer m.fl.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Meddelandet innehåller inga förslag med rättslig grund.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Meddelandet innehåller inga lagstiftningsförslag.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet har diskuterats en första gång i arbetsgruppen för internationella miljöfrågor (WPIEI Global) den 14 juli 2011, i arbetsgruppen för FN-frågor (CONUN) den 15 juli 2011 och i arbetsgruppen för allmänna utvecklingsfrågor (CODEV) den 20 juli 2011. Rådsslutsatser förväntas tas i miljørådet den 10 oktober 2011. En konsoliderad EU-ståndpunkt ska lämnas in till FN:s avdelning för ekonomiska och sociala ärenden (UNDESA) den 1 november 2011.

4.2 Fackuttryck / termer

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling definieras i Brundtlandrapporten från 1987 som ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. Vid FN:s toppmöte om hållbar utveckling i Johannesburg 2002 erkändes begreppet hållbar utveckling inklusive de tre dimensionerna av hållbar utveckling – den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga – som en överordnad princip för FN:s arbete.

Grön ekonomi

Ingen entydig definition av begreppet grön ekonomi är vedertagen. UNEP definierar grön ekonomi som ett resultat som förbättrar mänskligt välbefinnande och social jämlikhet, medan vi avsevärt reducerar miljörisker och ekologiska risker. OECD definierar grön tillväxt som ett sätt att främja ekonomisk tillväxt och utveckling och samtidigt försäkra att naturtillgångar fortsätter att ge de resurser och ekosystemtjänster som vårt välstånd vilar på.

